

درس نهم ظهور اسلام در شبه جزیره ی عربستان

پیامبر اکرم (ص)، به عنوان اولین حاکم مسلمانان والگوی کامل بری بشریت، رسالت الهی خویش از **شبه جزیره عربستان**، شروع کردند و به سایر نقاط گسترش دادند. برای اینکه، اهمیت کار پیامبر اکرم (ص)، بیشتر درک شود و همچنین برای فهم روش سیاسی آن حضرت (ص) لازم است به مباحثی درباره محیط پیدایش اسلام پرداخته شود.

موقعیت جغرافیایی عربستان

شبه جزیره عربستان که جزیره العرب نامیده می شود در جنوب غربی آسیا قرار دارد و ساکنان ای جزیره را قوم عرب تشکیل می دادند.

موقعیت طبیعی عربستان

بخش وسیعی از آن را بیابان ها و ریگزارها و قسمت دیگری را نواحی کوهستانی تشکیل می دهند و دارای آب وهوای گرم و خشک و کمبود آب می باشد.

موقعیت اقتصادی

تأمین نیاز های روزانه خود از طریق پرورش تعداد کمی دام از جمله شتر

رونق کشاورزی در مناطق برخوردار از آب مانند یثرب و یمن

اشتغال مردم به تجارت در دو شهر مکه و یثرب دو ایستگاه مهم تجاری

اوضاع اجتماعی و فرهنگی عربستان قبل از ظهور اسلام

مردم جزیره العرب (عربستان) بر پایه روابط قبیله ای استوار بوده و عامل تعصب و بیوند نیرومند قبیله ای، ساختار اجتماعی و فرهنگ کلی آن را شکل داده است ساکنان شهرها نیز وابستگی و خلق و خوی قبیله ای خود را حفظ کرده بود. در آستانه ظهور اسلام بیشتر قبایل عرب پراکنده و فاقد حکومت بودند.

شرایط اجتماعی و فرهنگی مردم عربستان در دوران پیش از بعثت

اوضاع و شرایط اجتماعی و فرهنگی مردم عربستان در دوران پیش از بعثت، به گونه ای بود که از آن به

عصر جاهلیت یاد می شود.

در آن زمان بیشتر عرب ها بت می پرستیدند و البته گروهی از آن ها پیرو دین حضرت ابراهیم (ع) و یا دین های یهود، مسیح و زردشت بودند و در آن دوره زنان از مقام پایینی برخوردار بودند

طلوع آفتاب اسلام در مکه

ویژگی پیامبر اکرم

حضرت محمد(ص) در شهر مکه به دنیا آمد و به پاکدامنی و درستکاری معروف بود که او را محمد امین می نامیدند او برای برای عبادت و راز و نیاز با خدا کوه های اطراف مکه و غار حرا را انتخاب می کرد.

بعثت: در ۲۷ رجب وقتی که پیامبر اسلام به سن ۴۰ سالگی رسیده بود فرشته وحی (جبرئیل) در غار حرا بر او نازل شد فرمان پیامبریش را از جانب خدا به او ابلاغ کرد.

پیامبر اکرم (ص) به دو صورت مردم را به توحید(خدای یکتا) دعوت می کرد:

۱-پنهانی: دعوت اقوام و خویشاوندان خود به مدت ۳ سال که **حضرت خدیجه (س) همسر پیامبر و حضرت علی (ع)** نخستین کسانی بودند که به رسول خدا ایمان آوردند.

۱-آشکار: پیامبر اسلام پس از ۳ سال **دعوت پنهانی**، مردم را به دوری کردن از بت پرستی و پرستش خدای یگانه دعوت کرد.

وجود مشکلات در راه گسترش اسلام :

آزار و آذیت پیامبر و بارانش توسط بزرگان قبیله ی قریش (مکه) مانند ابولهب، ابوجهل و ابوسفیان چون بزرگان قبیله قریش (مکه) نمی توانستند جلوی پیشرفت اسلام را بگیرند به پیامبر پیشنهاد پول و مقام دادند و پیامبر فرمودند: اگر ماه و خورشید را به من بدهید از راه خدا باز نمی گردم و در این راه مقاومت می کنم تا خدا میان من و شما داوری کند.

نکته: نخستین شهدای اسلام که در اثر آزار و شکنجه ی مشرکان ، یاسر و سومیه بودند.

سران مکه از پاسخ پیامبر خشمگین شدند و روز به روز پیامبر اسلام و مسلمانان مورد آزار و شکنجه ی قرار می دادند و به همین علت پیامبر دستور داد عده ای از مسلمانان به حبشه مهاجرت کنند.

تحریم اقتصادی و اجتماعی:

وقتی بزرگان قریش از آزار و شکنجه ی مسلمانان نتیجه ای نگرفتند و نتوانستند جلوی گسترش اسلام را بگیرند عهد نامه ای را امضا کردند که براساس آن هر گونه خرید و فروش و رابطه اجتماعی (ازدواج) با مسلمانان را ممنوع کردند.

به دنبال تحریم اقتصادی: رسول خدا و بارانش به پیشنهاد **ابو طالب (عموی) پیامبر** به یکی از ذره های اطراف مکه به نام **شعب ابو طالب** حدود ۳ سال ماندند.

تشکیل امت و حکومت اسلامی به رهبری پیامبر در مدینه:

حضرت محمد (ص) پس از خروج از مکه به یثرب رسید که مورد استقبال مردم قرار گرفت که این **شهر(یثرب)** به **مدینه النبی (یعنی شهر پیامبر)** تغییر داده شد.

مهاجران: گروهی از مسلمانان که اموال و دارایی خود را رها کردند و از مکه به مدینه رفتند.

انصار: گروهی از ساکنان شهر یثرب با پیامبر اسلام پیمان بستند و از مکه به مدینه رفتند.

اقدامات پیامبر اسلام پس از ورود به مدینه

نخستین اقدام پیامبر پس از ورود به مدینه **ایجاد مسجد** برای انجام امور عبادی، اجتماعی، علمی و سیاسی بود.

دومین اقدام ایجاد پیمان برادری به جای تعصب قومی و قبیله ای این کار پیامبر گامی در جهت **امت (جامعه) اسلامی** بود.

سومین اقدام پیامبر **تدوین وامضای پیمان نامه سیاسی** در واقع این اقدام **اعلام رسمی تأسیس حکومت اسلامی** رهبری ایشان بود.

نبرد های دوران پیامبر(بدر، احد، خندق) بود. به جنگ های که پیامبر فرماندهی سپاه را بر عهد داشت **غزوه** می گفتند. و جنگهایی که پیامبر حضور نداشت و فرماندهی سپاه را به فرد دیگری می داد **سریه** می گفتند.

واقعه غدیر خم:

رسول خدا هنگامی که از آخرین سفر حج (حجة الوداع) باز می گشت همه ی زائران خانه خدا را در محلی به نام غدیر خم جمع کرد و پس از خواندن خطبه دست حضرت علی (ع) را بالا برد و فرمود: ای مردم هرکس که من پیشوای او هستم پس علی پیشوای اوست. خداوند، دوستداران او را دوست بداری دشمنانش را دشمن باش.

خودآزمایی

- ✓ منظور از اعراب چه کسانی هستند؟
- ✓ ویژگی عصر جاهلیت در عربستان را بیان کنید؟
- ✓ چرا حضرت محمد(ص) محمد امین می گفتند؟
- ✓ حضرت محمد در چند سالگی و در کجا به پیامبری برگزیده شد؟
- ✓ رسول خدا در آغاز بعثت چگونه مردم را به خدای یکتا دعوت می کرد؟
- ✓ چه کسانی در مکه از گسترش دین اسلام دچار هراس داشتند؟
- ✓ اقدامات مشرکان علیه پیامبر و مسلمانان را بیان کنید؟
- ✓ منظور از تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان چیست؟
- ✓ انصار و مهاجران چه کسانی بودند؟
- ✓ نخستین اقدام پیامبر پس از ورود به مدینه چه بود؟
- ✓ هدف پیامبر از ایجاد پیمان نامه برادری میان مسلمانان چه بود؟
- ✓ واقعه غدیر خم را بیان کنید؟
- ✓ جنگ های دوران پیامبر چه نامیده می شدند؟
- ✓ کدام اقدام پیامبر پس از ورود به مدینه در واقع اعلام رسمی تأسیس حکومت اسلامی به رهبری او بود؟
- ✓ نخستین کسانی که به رسول خدا ایمان آوردند چه کسانی بودند؟